

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 18 november 2004
(OR. en)**

11979/04

**Interinstitutioneel dossier:
2002/0047 (COD)**

**PI 61
CODEC 962**

WETGEVINGSBESLUITEN EN ANDERE INSTRUMENTEN

Betreft: Gemeenschappelijk standpunt door de Raad vastgesteld met het oog op de aanneming van de richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de octrooieerbaarheid van in computers geïmplementeerde uitvindingen

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

van

betreffende de octrooieerbaarheid van in computers geïmplementeerde uitvindingen

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 95,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité ¹,

Handelend volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag ²,

¹ PB C 61 van 14.3.2003, blz. 154.

² Advies van het Europees Parlement van 24 september 2003 (PB C 77 E van 26.3.2004, blz. 230), gemeenschappelijk standpunt van (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad) en standpunt van het Europees Parlement van (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Voor de totstandbrenging van de interne markt is het nodig beperkingen voor het vrije verkeer en concurrentievervalsingen op te heffen, en tegelijkertijd een gunstig klimaat te scheppen voor innovatie en investeringen. In deze context is de bescherming van uitvindingen door octrooien een essentieel element voor het succes van de interne markt. Doeltreffende, transparante en geharmoniseerde bescherming van in computers geïmplementeerde uitvindingen in alle lidstaten is van wezenlijk belang om de investeringen op dit gebied in stand te houden en aan te moedigen.
- (2) In de bestuursrechtelijke praktijken en de jurisprudentie van de onderscheiden lidstaten bestaan er verschillen in de bescherming van in computers geïmplementeerde uitvindingen. Deze verschillen kunnen handelsbelemmeringen veroorzaken en aldus de goede werking van de interne markt verhinderen.
- (3) De genoemde verschillen kunnen groter worden wanneer de lidstaten nieuwe en onderling afwijkende bestuurlijke praktijken goedkeuren of wanneer de uitleggingen van de bestaande wetgeving in de nationale rechtspraak per lidstaat uiteenlopen.
- (4) De gestage toename van de verspreiding en het gebruik van computerprogramma's op alle gebieden van de technologie en van de wereldwijde verspreiding ervan via het internet is een kritieke factor voor technologische innovatie. Daarom moet voor de ontwikkelaars en de gebruikers van computerprogramma's in de Gemeenschap een optimale omgeving worden gecreëerd.

- (5) Om die reden moeten de rechtsregels betreffende de octrooierbaarheid van in computers geïmplementeerde uitvindingen worden geharmoniseerd, zodat de daaruit voortvloeiende rechtszekerheid en het niveau van de eisen voor octrooierbaarheid innoverende ondernemingen in staat stellen optimaal profijt te trekken van hun uitvindingsproces en een stimulans vormen voor investeringen en innovatie. De rechtszekerheid zal ook worden gewaarborgd doordat de nationale rechter bij twijfel over de interpretatie van deze richtlijn om een uitspraak van het Hof van Justitie kan, en in hoogste aanleg moet, verzoeken.
- (6) De Gemeenschap en haar lidstaten zijn gebonden door de Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom (TRIPS-Overeenkomst), aangenomen bij Besluit 94/800/EG van de Raad van 22 december 1994 betreffende de sluiting, namens de Europese Gemeenschap voor wat betreft de onder haar bevoegdheid vallende aangelegenheden, van de uit de multilaterale handelsbesprekingen in het kader van de Uruguay-Ronde (1986-1994) voortvloeiende overeenkomsten¹. Artikel 27, lid 1, van de TRIPS-Overeenkomst bepaalt dat een octrooi kan worden verleend voor uitvindingen, producten dan wel werkwijzen, op alle gebieden van de technologie, mits zij nieuw zijn, op uitvinderswerkzaamheid berusten en industrieel kunnen worden toegepast. Bovendien kan volgens dat artikel octrooi worden verleend en kunnen octrooirechten worden genoten zonder onderscheid op grond van het gebied van de technologie. Deze beginselen moeten op overeenkomstige wijze gelden voor in computers geïmplementeerde uitvindingen.

¹ PB L 336 van 23.12.1994, blz. 1.

- (7) Uit hoofde van het op 5 oktober 1973 te München ondertekende Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien (Europees Octrooiverdrag) en de octrooiwetten van de lidstaten worden computerprogramma's alsmede ontdekkingen, natuurwetenschappelijke theorieën, wiskundige methoden, esthetische vormgevingen, stelsels, regels en methoden voor het verrichten van geestelijke arbeid, voor het spelen of voor de bedrijfsvoering, en de presentatie van gegevens uitdrukkelijk niet als uitvindingen beschouwd en bijgevolg van octrooierbaarheid uitgesloten. Deze uitzondering is echter alleen van toepassing en gerechtvaardigd, voorzover een octrooiaanvraag of octrooi betrekking heeft op deze onderwerpen of werkzaamheden als zodanig, omdat de genoemde onderwerpen en werkzaamheden als zodanig niet tot een gebied van de technologie behoren.
- (8) Doel van deze richtlijn is uiteenlopende interpretaties van de bepalingen van het Europees Octrooiverdrag over de grenzen van de octrooierbaarheid te voorkomen. De daaruit voortvloeiende rechtszekerheid moet een gunstig klimaat voor investeringen en innovatie op het gebied van programmatuur helpen bevorderen.
- (9) Dankzij octrooibescherming kunnen innovatoren profijt trekken van hun creativiteit. Octrooi-rechten bieden bescherming voor innovatie in het belang van de maatschappij in haar geheel, maar mogen niet worden gebruikt op een wijze die de concurrentie verstoort.
- (10) Overeenkomstig Richtlijn 91/250/EEG van de Raad van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's ¹ wordt de uitdrukkingwijze, in welke vorm dan ook, van een oorspronkelijk computerprogramma auteursrechtelijk beschermd als werk van letterkunde. De ideeën en beginselen die aan enig element van een computerprogramma ten grondslag liggen, worden echter niet auteursrechtelijk beschermd.

¹ PB L 122 van 17.5.1991, blz. 42. Richtlijn gewijzigd bij Richtlijn 93/98/EEG (PB L 290 van 24.11.1993, blz. 9).

- (11) Opdat een uitvinding als octrooieerbaar kan worden beschouwd, moet zij een technisch karakter hebben, en aldus behoren tot een gebied van de technologie.
- (12) De algemene regel is dat uitvindingen, om op uitvinderswerkzaamheid te berusten, een technische bijdrage tot de stand van de techniek moeten leveren.
- (13) Bijgevolg zal, hoewel een in computers geïmplementeerde uitvinding tot een gebied van de technologie behoort, een uitvinding die geen technische bijdrage tot de stand van de techniek levert, zoals een uitvinding waarvan de specifieke bijdrage geen technisch karakter heeft, niet op uitvinderswerkzaamheid berusten en bijgevolg niet octrooieerbaar zijn.
- (14) Het louter toepassen van een anderszins niet-octrooieerbare methode op een apparaat zoals een computer is, op zich, niet voldoende om van een technische bijdrage te kunnen spreken. Een in de computer geïmplementeerde bedrijfs-, gegevensverwerkings- of andere methode waarvan de enige bijdrage aan de stand van de techniek van niet-technische aard is, kan derhalve geen octrooieerbare uitvinding vormen.
- (15) Indien de bijdrage aan de stand van de techniek uitsluitend betrekking heeft op een niet-octrooieerbaar onderwerp, kan er geen sprake zijn van een octrooieerbare uitvinding, ongeacht de manier waarop het onderwerp in de conclusies wordt voorgesteld. Het vereiste van een technische bijdrage kan bijvoorbeeld niet omzeild worden door in de octrooiaanvraag louter de technische middelen te specificeren.

- (16) Voorts is een algoritme inherent niet-technisch en kan deze daarom geen technische uitvinding vormen. Een methode waarbij een algoritme wordt gebruikt kan evenwel octrooierbaar zijn wanneer die methode wordt gebruikt om een technisch probleem op te lossen. Elk octrooi dat voor een dergelijke methode wordt verleend, kan echter niet het algoritme zelf of het gebruik ervan in een context die niet onder het octrooi valt monopoliseren.
- (17) De omvang van de exclusieve rechten die een octrooi verleent, wordt bepaald door de octrooiconclusies zoals geïnterpreteerd door rekening te houden met de beschrijving en eventuele tekeningen. Voor in computers geïmplementeerde uitvindingen dient het octrooi ten minste te worden geclaimd hetzij voor een product, zoals een geprogrammeerd apparaat, hetzij voor een werkwijze die door een dergelijk apparaat wordt uitgevoerd. Bijgevolg vormt het gebruik van individuele software-elementen in een context die niet de realisatie inhoudt van een op geldige wijze geclaimd product of werkwijze, geen inbreuk op een octrooi.
- (18) De rechtsbescherming van in computers geïmplementeerde uitvindingen vergt geen afzonderlijk rechtsinstrument ter vervanging van de regels van het nationale octrooirecht. De regels van het nationale octrooirecht blijven de essentiële basis voor de rechtsbescherming van in computers geïmplementeerde uitvindingen. Deze richtlijn verduidelijkt slechts de huidige juridische situatie, ten behoeve van de rechtszekerheid, transparantie en duidelijkheid van de wetgeving en om het verschuiven naar octrooierbaarheid van niet-octrooierbare methoden, zoals voor de hand liggende of niet-technische procedures en methoden voor de bedrijfsvoering, te voorkomen.
- (19) Deze richtlijn moet worden beperkt tot het vaststellen van bepaalde beginselen met betrekking tot de octrooierbaarheid van dergelijke uitvindingen. Deze beginselen dienen er met name voor te zorgen dat uitvindingen die tot een gebied van de technologie behoren en een technische bijdrage leveren, voor bescherming in aanmerking komen, en omgekeerd dat uitvindingen die geen technische bijdrage leveren, daar niet voor in aanmerking komen.

- (20) De concurrentiepositie van het bedrijfsleven van de Gemeenschap ten opzichte van zijn voornaamste handelspartners zal verbeteren indien de bestaande verschillen in de rechtsbescherming van in computers geïmplementeerde uitvindingen worden weggewerkt en de juridische situatie duidelijk is. Gelet op de huidige trend bij de traditionele verwerkende industrie om haar werkzaamheden naar lagelonenlanden buiten de Gemeenschap te verplaatsen, spreekt het belang van de bescherming van intellectuele eigendom en met name van octrooibescherming voor zich.
- (21) Deze richtlijn doet geen afbreuk aan de toepassing van de artikelen 81 en 82 van het Verdrag, met name indien een dominante leverancier het gebruik weigert toe te staan van een geöctrooieerde techniek die uitsluitend nodig is voor de conversie van de in twee verschillende computersystemen of netwerken gebruikte conventies, zodat communicatie en gegevensuitwisseling tussen die systemen of netwerken onderling mogelijk worden.
- (22) De rechten die zijn toegekend via octrooien die binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn voor uitvindingen zijn verleend, laten handelingen onverlet die zijn toegestaan op grond van de artikelen 5 en 6 van Richtlijn 91/250/EEG, met name de daarin opgenomen bepalingen betreffende decompilatie en interoperabiliteit. In het bijzonder is voor handelingen waarvoor op grond van de artikelen 5 en 6 van Richtlijn 91/250/EEG geen toestemming van de rechthebbende is vereist in verband met diens auteursrechten in of ten aanzien van een computerprogramma en waarvoor een dergelijke toestemming zonder die artikelen wel zou zijn vereist, geen toestemming van de rechthebbende nodig in verband met de octrooirechten die deze in of ten aanzien van het computerprogramma bezit.

- (23) Daar de doelstellingen van deze richtlijn, namelijk de harmonisatie van de nationale voorschriften betreffende in computers geïmplementeerde uitvindingen, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en derhalve beter door de Gemeenschap kunnen worden verwezenlijkt, kan de Gemeenschap, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken,

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Toepassingsgebied

Deze richtlijn stelt regels vast voor de octrooieerbaarheid van in computers geïmplementeerde uitvindingen.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze richtlijn gelden de volgende definities:

- a) "in computers geïmplementeerde uitvinding": een uitvinding voor de werking waarvan het gebruik van een computer, computernetwerk of een ander programmeerbaar apparaat nodig is, en die één of meer kenmerken heeft die geheel of gedeeltelijk door middel van een computerprogramma of computerprogramma's worden gerealiseerd;

- b) "technische bijdrage": een bijdrage tot de stand van de techniek op een gebied van de technologie die nieuw is en voor een deskundige niet voor de hand ligt. De technische bijdrage wordt beoordeeld door het bepalen van het verschil tussen de stand van de techniek en de reikwijdte van de in haar geheel beschouwde octrooi-conclusie, die technische kenmerken moet omvatten, ongeacht of deze vergezeld gaan van niet-technische kenmerken.

Artikel 3

Voorwaarden voor octrooieerbaarheid

Om octrooieerbaar te zijn, moet een in computers geïmplementeerde uitvinding industrieel toepasbaar zijn, nieuw zijn en op uitvinderswerkzaamheid berusten. Om op uitvinderswerkzaamheid te berusten, moet een in computers geïmplementeerde uitvinding een technische bijdrage leveren.

Artikel 4

Uitsluiting van octrooieerbaarheid

1. Een computerprogramma als zodanig kan geen octrooieerbare uitvinding vormen.
2. Een in computers geïmplementeerde uitvinding wordt niet geacht een technische bijdrage te leveren louter omdat daarbij gebruik wordt gemaakt van een computer, een netwerk of andere programmeerbare apparatuur. Bijgevolg zijn uitvindingen waarbij gebruik wordt gemaakt van computerprogramma's, uitgedrukt in broncode, objectcode of enige andere vorm, en waarmee methoden voor de bedrijfsvoering, mathematische of andere methoden worden toegepast en die geen andere technische effecten teweegbrengen dan de normale fysieke interactie tussen een programma en de computer, een netwerk of andere programmeerbare apparatuur waarop het draait, niet octrooieerbaar.

Artikel 5

Vorm van de conclusies

1. De lidstaten zorgen ervoor dat een in computers geïmplementeerde uitvinding kan worden geclaimd als product, dat wil zeggen als een geprogrammeerde computer, een geprogrammeerd computernetwerk of een ander geprogrammeerd apparaat, of als een werkwijze die door zo een computer, computernetwerk of apparaat door middel van het toepassen van software wordt benut.
2. Een conclusie betreffende een computerprogramma, hetzij op zichzelf hetzij op een drager, is slechts toegestaan indien dat programma, wanneer het is ingevoerd en wordt toegepast in een computer, een programmeerbaar computernetwerk of een ander programmeerbaar apparaat, een product of werkwijze activeert dat/die in dezelfde octrooiaanvraag overeenkomstig lid 1 is geclaimd.

Artikel 6

Verband met Richtlijn 91/250/EEG

De rechten die zijn toegekend via octrooien die binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn voor uitvindingen zijn verleend, laten handelingen onverlet die zijn toegestaan op grond van de artikelen 5 en 6 van Richtlijn 91/250/EEG, met name de daarin opgenomen bepalingen betreffende decompilatie en interoperabiliteit.

Artikel 7

Monitoring

De Commissie gaat na wat het effect is van in computers geïmplementeerde uitvindingen op innovatie en mededinging, zowel in Europa als internationaal, op het Europese bedrijfsleven, in het bijzonder het midden- en kleinbedrijf, op de open-sourcegemeenschap, en op de elektronische handel.

Artikel 8

Verslag over de gevolgen van de richtlijn

De Commissie brengt aan het Europees Parlement en de Raad uiterlijk * verslag uit over:

- a) het effect van octrooien voor in computers geïmplementeerde uitvindingen op de in artikel 7 genoemde factoren;
- b) de vraag of de regels betreffende de duur van de octrooibeschermining en het bepalen van de octrooieerbaarheidseisen, meer bepaald nieuwheid, uitvinderswerkzaamheid en de passende reikwijdte van de conclusies, adequaat zijn en of het, gelet op de internationale verplichtingen van de Gemeenschap, wenselijk en juridisch mogelijk is die regels te wijzigen;

* drie jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn.

- c) de vraag of zich met betrekking tot lidstaten waar niet, voorafgaand aan de verlening van een octrooi, wordt nagegaan of aan de eisen inzake nieuwigheid en uitvinderswerkzaamheid wordt voldaan, problemen hebben voorgedaan, en zo ja, of maatregelen wenselijk zijn om deze problemen op te lossen;
- d) de vraag of zich problemen hebben voorgedaan inzake de relatie tussen de octrooi-bescherming van in computers geïmplementeerde uitvindingen en de door Richtlijn 91/250/EEG verleende auteursrechtelijke bescherming van computerprogramma's, en of er misbruik van het octrooisysteem voor wat betreft in computers geïmplementeerde uitvindingen heeft plaatsgevonden;
- e) de manier waarop met de voorschriften van deze richtlijn in de praktijk rekening is gehouden door het Europees Octrooibureau en in zijn onderzoeksrichtsnoeren;
- f) de aspecten die eventueel de noodzaak doen rijzen een diplomatieke conferentie voor te bereiden ter herziening van het Europees Octrooiverdrag;
- g) het effect van octrooien voor in computers geïmplementeerde uitvindingen op de ontwikkeling en het in de handel brengen van compatibele computerprogramma's en computersystemen.

Artikel 9

Gevolgenevaluatie

In het licht van het toezicht overeenkomstig artikel 7 en het verslag dat moet worden opgesteld overeenkomstig artikel 8, evalueert de Commissie de gevolgen van deze richtlijn en dient zij, voorzover noodzakelijk, bij het Europees Parlement en de Raad wijzigingsvoorstellen in.

Artikel 10

Omzetting

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk ... * aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Wanneer de lidstaten die bepalingen aannemen, wordt in de bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking daarvan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor de verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de bepalingen van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 11

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgend op die van haar bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie.

* 2 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn.

Artikel 12

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter
